

Referat – Informations- og visionsaften. Bilag 1 og 2 er vedlagt

Andst forsamlingshus d. 14.09.2022

Med på mødet er forude fremmødte borgere:

Forretningschef Morten Porse - **Jysk Energi Invest**

Direktionsassistent, Mads Enevoldsen - **Jysk Energi Invest**

VE Forretningsudvikler, Ageeth Millenaar - **Jysk Energi Invest**

VE Projektudvikler, Johannes von Siebenthal - **Jysk Energi Invest.**

Direktør, Malene Stub Selmer – **Konsulenthuset Primus-Motor**

Kemiingeniør, Vicki Schmidt – **Kolding Kommune**

Jysk Energi indleder med præsentation.

Agendaen er som følger.

1. **Velkomst v. forretningschef Morten Porse**
2. **Introduktion til Jysk Energi v. Morten Porse**
3. **Projektpræsentation og fakta om solceller v. Ageeth Millenaar**
4. **Planproces for VE-anlæg v. Vicki Schmidt - Kolding Kommune**
5. **En snak ved bordene v. Malene Stub Selmer – Primus-Motor**
6. **Kreativ workshop v. Malene Stub Selmer – Primus-Motor**
7. **Nedsættelse af følgegruppe v. Mads Enevoldsen**
8. **Evaluering og spørgsmål**

Efter de første fire punkter er der spørgsmål:

Spørgsmål: *Hvorfor har Kommunen ikke sat krav til afstand til solceller – men det har de til mange andre ting?*

Vicki: Landskaber er forskellige, og derfor har kommunen ikke en fast grænse ift. hvor stor afstand der skal være til solceller. Det afhænger bl.a. af mulighederne for udsyn.

Spørgsmål: *Hvor ligger grænsen?*

Ageeth: Grænsen på det ønskede projektområde er tegnet op med en rød streg. De fremmødte får uddelt et kort over området pr. bord., hvorpå grænsen er mere tydeligt optegnet.

Spørgsmål: *Hvad er kompensationen?*

Morten: Kompensationen fastsættes af Energistyrelsen, som laver individuelle vurderinger. Det forklares, at man gratis kan ansøge om en værditabsvurdering, såfremt man bor indenfor 200 meter. Er afstanden større, kan man stadig ansøge, dog imod betaling af et gebyr til styrelsen.

Spørgsmål: *Hvor meget lyd kan der komme fra trackeren?*

Morten: Det er svært at sige. I tilfælde af at parken bliver konstrueret med trackere, kan der opstå en lille støj fra de små motorer. Derudover støj fra transformerstationerne. Konkrete støjvurderinger beror på en miljørapport. Spørgsmålet tages til efterretning, og det nævnes at Jysk Energi vil undersøge det mere konkret til et eventuelt andet borgermøde.

Spørgsmål: *Kan der komme lyd fra vinden som suser igennem solcellerækkerne*

Morten: Konkrete støjvurderinger beror på en miljørapport. Spørgsmålet tages til efterretning, og det nævnes at Jysk Energi vil undersøge det mere konkret til et eventuelt andet borgermøde.

Herfra overtager Malene med punkt 5 og 6.

I punkt 5 interviewer de fremmødte borgere hinanden på kryds og tværs. Den uddelte interviewguide spørger bl.a. ind til, hvad der kunne være en show-stopper, hvad en solcellepark ideelt set skulle indeholde.

En samling af svar kan ses i referatets **bilag 1**

Igennem punkt 6 foregår en kreativ workshop, hvor fokus er på at generere idéer, få fokus på muligheder og skabe dialog. Inputs, idéer, forslag og bekymringer.

Disse er medtaget i **bilag 2**

Efter de planlagte oplæg blev der nedsat en følgegruppe bestående af:

- Klaus Lund Rasmussen
- Mick Hansen
- Leif Dam-Christensen

Følgegruppen består desuden af Mads Enevoldsen og Ageeth Millenaar fra Jysk Energi.

Jysk Energi tilbyder også at facilitere møderne.

Det aftales at næste møde i følgegruppen er onsdag d. 21/9-22 kl. 19. Mødet foregår over Teams.

Efter nedsættelsen af følgegruppen, åbnes der op for spørgerunde, hvor alle tilhører har mulighed for at spørge frit.

Spørgsmål rejst under spørgerunden:

Spørgsmål: *Er der tale om konstant støj eller med specifik frekvens?*

Morten: Det er svært at sige noget om. Transformatoren vil give en kontinuerlig lyd. Derfor skal denne placeres hensigtsmæssigt ift. bebyggelse. I tilfælde af valg af trackere, vil der være en meget svag lyd en gang i mellem om dagen. Panelerne vil kun tippe 1 grad af gangen, men vil nulstille om aftenen og køre tilbage i "morgen-position".

Spørgsmål: *I forhold til den anden solcellepark. Kan de blive etableret begge to?*

Vicki: Svarer at man ikke kan sige noget om det. Kolding kommune har ikke besluttet sig for noget i nogen af projekterne.

Spørgsmål: *Hvad med støj fra vinden som suser igennem parken.*

Morten: Det er svært at sige noget om, da det er områdespecifikt. Vi vil forsøge at finde noget generel information om støj og støjskalaer, som vi kan præsentere på et af de næste møder.

Spørgsmål: *Tidligere projekter er blevet konstrueret som I/S. Hvorfor? Vil det også være tilfældet her? Det påpeges bl.a. at et I/S indebærer solidarisk hæftelse, og at en eventuel kreditor dermed potentielt vil kunne inddrage gæld hos alle interessenter.*

Morten: Ja det er korrekt, at tidligere projekter, herunder Solcellepark Høvsøre, er konstrueret som et I/S. Et I/S giver i sin selskabsform mulighed for udlodning uden krav om afholdelse af en generalforsamling. Det er desuden korrekt, at et I/S også indebærer solidarisk hæftelse, og at en eventuel kreditor vil kunne opkræve gæld hos enhver interessent uden personlig begrænsning. Det påpeges dog, at en sådan sag vil forudsætte gæld i I/S'et, og da et projekt som dette vil være fuldt kapitaliseret, vil det kræve, at I/S'et selv stifter gæld – altså efter idriftsættelse af parken. Jysk Energi Invest A/S vil desuden være medinvestor på lige vilkår, og løber derfor den samme risiko.

Spørgsmål: *Vugge til grav-tanke. Fremstilling af solcelleparker? Børnearbejde? Efter 30 år skal det nedbrydes, hvad så herefter? Miljøkatastrofe?*

Morten: Qua at ingen parker endnu er +30 år, har vi ingen reference ift. nedtagning, bortskaffelse og evt. genbrug. Ift. fremstilling: Panelerne produceres i Kina, og vi i Jysk Energi Invest sætter krav til at vores leverandører lever op til FN's retningslinjer. Men da der er tale om Tier 1 leverandører, kan vi ikke kontrollere vores leverandørers underleverandører.

Med den seneste opmærksomhed på arbejdsforhold under solcelleproduktion, går vi ud fra, at der fra europæisk plan bliver iværksat nogle initiativer. Det kræver en stor bevægelse i den rigtige retning, og den vil vi støtte op om.

Spørgsmål: Genskin fra solceller? Når man bor tæt på

Morten: Stort set alle solcelleparker bliver i dag konstrueret med anti-refleks paneler. Det vil sige, at genskinnet minimeres. Sådanne paneler vil også blive brugt i dette projekt.

Spørgsmål: Flere spørgsmål ang. ejendomsværditab: Hvilke muligheder er der for kompensation? Hvilke ordninger findes der? Hvem vurderer tabet? Hvornår vil en vurdering finde sted?

Morten: Værditabsordningerne administreres af Energistyrelsen. Der findes i korte træk to ordninger; værditabsordningen og salgsoptionsordningen. Disse kan der findes information om på Energistyrelsens hjemmeside.

Det er taksationsmyndigheden, som træffer afgørelserne.

Beboere indenfor en radius af 200 meter fra anlægget kan ansøge om kompensation gratis, mens der er et ansøgningsgebyr i tilfælde af en længere afstand.

En evt. vurdering vil først kunne blive iværksat efter opførelse af solcelleparken.

Energistyrelsen vil på et senere møde deltage, hvor de bl.a. vil forklare om disse forhold.

Når det er sagt, er vi selvfølgelig åbne overfor at tage en dialog med de naboer, som er interesseret heri.

Vi vil desuden undersøge, om det er muligt at finde historiske data omkring tidligere kompensationer. Hvis det lykkes os at finde noget, vil vi selvfølgelig fremlægge det på et kommende møde.

Link til Energistyrelsens værditabsordning: <https://ens.dk/ansvarsomraader/stoette-til-vedvarende-energi/fremme-af-udbygning-med-vindmoeller-1>

Spørgsmål ang. vedligeholdelse? Hvem vedligeholder dem? Aftale om græsslåning mv.

Morten: Selve panelerne skal vedligeholdes, men det er ikke afgjort hvem. Ift. arealer mellem panelerne så afhænger størrelsen på disse af den valgte type af paneler. Der vil blive mere plads imellem ved valg af paneler med trackere. Man kunne evt. indsætte dyr som kunne græsse. I tilfælde af arealer med blomster, insektboer eller andet, vil det kræve en anden type af vedligehold, så det afhænger meget af parkens design. Vi er meget åbne for inputs om dette.

Kritikpunkter udtrykt under spørgerunden og evalueringen:

- For meget "ja-hat" – Ikke nok tid til "Nej-hatten" og mulighed for, at borgerne selv kunne komme med deres meninger, frustrationer og tvivlsspørgsmål.
- Ikke nok fakta omkring parken – Herunder hurtigere præsentation af kortmateriale og mere konkrete idéer.
- Nogle borgere følte en stemning af, at parkens udformning allerede var besluttet forud for mødet, og at deres inputs alligevel ikke ville blive taget til efterretning.

Jysk Energi noterede sig disse, og vil arbejde videre på at forbedre disse forhold på de næste møder.

Bilag 1: Svar fra interviews:

Svar på spørgsmål omkring personlige forhold er udeladt af dette bilag grundet GDPR-hensyn.

Hvorfor er det attraktivt at bo i Nagbøl:

- Tæt på natur
- Naturen, naboer
- Natur, stilhed
- Naturen er lige indenfor døren
- Landet, Natur
- Landet, Natur
- Natur og ro
- Man kan være alene
- Naboer og være alene
- Plads – Gåture – Lunderskov
- På landet / Adgang til naturen
- Ro, natur, frisk luft
- Stilhed, udsigt, ro, fred
- Naturen, stilheden, naboer

Er der noget, der mangles i byen generelt?

- Belysning, Affaldsstation, forsamlingsplads
- Stop forfald af huse
- Lidt belysning
- Bus til Lunderskov
- Dagligvarer

Hvis I skulle have en biodiversitets- og solcellepark i området, hvad vil så være vigtigt? Hvad drømmer du om?

- At udsigten ikke forsvinder. At der ikke bliver problemer med støj og genskin
- Afskærmet
- At den ikke kan ses
- At have udsyn. Når jeg kører på vejen vil jeg ikke se på kunstige paneler
- Lokalt selvforsynende
- Obs. Larm
- Glad for læhegn og biodiversitet og gangstier
- Vigtigt med afstand til solcelleparken
- Afstand
- At det ikke skæmmer udsigten og ikke støjer og at der kommer vildt eller får

- Det skal trækkes væk fra os
- Mere ny beplantning
- Hensyn
- Afskærmet, længere fra vejen, oppe ved gylletanken

Hvad kunne være en show-stopper?

- Udsigt og støj
- At vores indspark ikke bliver hørt og handlet på
- At udsigt bliver skæmmet og at det støjer og at har indvirkning på vildt bestand
- Støj og udsigt
- Udsigten
- Udsyn
- Manglende hensyn til afstand og støj
- Hensyn og afstand
- Trekant. Vi kan høre møllerne. Hvad går med vestenvind. Måske læhegn.
- Det bliver ikke til noget
- Udsigten, støj
- Støj, udsigt, huspriser
- Vindmøller, at der ikke bliver lyttet & handlet på vores indspark

Hvad kan du bidrage med i aften og fremover?

- At være med som et ekstra øre
- At samtale
- Interesse
- Input til placering
- Positiv overfor projektet
- Input
- Bekymring
- At være samtalepartner

Når I er lykkedes med projektet om 10 år, hvad er så det vigtigste, I er i mål med?

- At det ikke skæmmer området og giver en masse støj
- Projekt kan leveres til næste generation
- Ikke synlig beplantning
- Ikke synlige
- At det ikke skæmmer området og
- At vi bliver taget med på råd.
- Afkast – friværddi
- Bor ikke i Nagbøl
- Er blevet hørt – taget hensyn

- At vi stadig har naturen

Største AHA-Oplevelse

- Muligheder for at gøre det spiseligt
- At anlægget skal være så stort
- Rart at vide, hvor det skulle ligge
- At møde de mange mennesker, som bor på Nagbølvej
- Fælles fokus til start
- Følelsen af at blive hørt
- At det sætter tanker i gang
- At vi i vores lille by egentlig er ret enige, ung som gammel.
- At vi lytter til hinandens bekymringer, forslag og idéer
- Imødekommenhed
- At det er et større projekt
- Evnen til at i fællesskab at samarbejde omkring projektet
- Oplysende aften

Er der noget, du gerne vil have, at der er fokus på fremadrettet

- Fokus på alles bedste
- Det er vigtigt, at der er respekt for vores udsagn
- Om der kan findes noget jord nær ved, så parken kan rykkes væk fra vejen (evt. bag ved fabrikken Moveero)
- At vi bliver hørt
- Placering af parken ift. beboelse og åben mark
- At dem der bor tættest på tilgodeses
- Placering og afskærmning
- At alle beboere bliver mindst muligt generet mht. støj og udsyn
- At der bliver taget hensyn til os som beboere i Nagbøl og natur og miljø
- Udsynet til anlægget.
- Fokus på placering af anlægget samt hensyntagen til ønsker fra alle parter.
- Naboerne
- Støjgener
- Vigtigt at man har åben fra vejen til marken

Bilag 2: Idékatalog

Idéer (Post-its)

- Labyrint
- Crossbane
- Huler og høj græs
- Stier
- Legeplads
- Geder
- Mystiske lyde og billeder – Samspil
- Bær og frugt buske
- Plus-selv blomster
- Biodiversitet
- Der bliver plantet forskellige blomster
- Små trægrupper eller buske
- Blomsterøer mellem solcellerne
- Insektboer
- Mindre vandhuller
- Shelter (med solceler på tager)
- Stier med læringsstationer i børnehøjde
- Synliggørelse af produktion med display
- Frugttræer
- Dådyr/rådyr
- Synliggørelse af energiproduktion
- Spis i naturen
- Naturlegeplads
- Mødested i det fri til familiehygge
- Den bæredygtige landsby så byen kan vækste
- Skoletjenste
- Vilde blomster
- Et fortælle hjørne med lokale fortællinger
- Klatrepark
- Bålplads
- Vådområde
- Spiselige blomster
- Overdækket opholdssted hvor naboer kan mødes
- Forskellige dyr
- Sjove cykelstier til børn
- Vilde blomster med inspektbolig samt beskrivelse af insekter til i børnehøjde.
- Vandre og cykel picnic samt cykelsti til Lunderskov for at skoler kan bruge det
- En parkansvarlig
- Dyrepasning
- Træningsområde

- Shelter mod skoven
- Skulpturer i parken
- Outdoortræning i naturredskaber
- Værksteder
 - Male
 - Træ
 - Mad
 - Fra jord til bord
- Bålplads
- Fodboldbane
- Naturlegeplads
- Større fællesområde
- Bæredygtig landsby
- Den blomstrende park
- Synliggørelse af energiproduktion
- Dræningssystem så det evt kunne dræne de oversvømmede områder
- Samlingssted for byen (evt. til brug ved skt. Hans)
- Plante træer/læhegn så udsigten ikke skæmmes
- Beplantning mellem solcellerne
- Græs hvor dyr kan græsse
- Planteliv og insekter
- Får
- Dådyr
- Vilde blomster
- En genbrugshytte til skolebrug om vedvarende energi
- Høns i parken
- Udkigstårne
- Labyrinttur
- Et eller flere drivhuse
- Vand til overfladen
- Skoletilbud + børnetilbud og SFO
- Gåspor
- Fælles picnicplads
- Solceller – strøm
- Fysik/Kemi
- Strøm til fabrikkens produktion
- Sporet i Nagbøl inddrages
- Bistader
- Rullende vogne
- Stier med varieret udformning
- Sø
- Cykelbaner
- Stort fælles areal m borde/bænke
- Shelter

- Naturlegeplads
- Labyrinth
- Croquetbane
- Crof
- Petanque
- Kolonihaver
- Grillbålplads
- Jordvarme til hele byen
- Overnatningshytter
- Vandhuller
- Informationsvejledning
- Søkasser til brug for borgere
- Springvand
- Områder til gåture uden biler

Af disse mange idéer blev der ved bordene udvalgt tre, som blev videre uddybet af grupperne.

1. Spiselig beplantning

Beplantningen plantes mellem rækkerne. Det kunne være bærbuske og frugttræer, som gerne skulle have frugter så lang tid om året som muligt. Alle skal kunne bruge det.

2. Oplevelsesstier

Stierne skal have masser af oplevelser såsom blomster, mulighed for motion og områder til afslapning (siddeplads el. lign). Stierne skal være rundt omkring i parken og skal være funktionelle hele året. Alle skal kunne benytte sig af dem.

3. Skoletjeneste m. læringsaktiviteter, forskellige overnatningsmuligheder, cykelstier, vandløb og biodiversitet.

Det skal være en børnevenlig park m. oplevelsesmuligheder – også til skole/undervisningsbrug. Områderne skal grænse op mod skoven og være funktionel hele året. Området skal målrettes skolebørn og naturelskere.